

АНОТАЦІЯ

Корінь І. С. Регулювання трансфертного ціноутворення в процесі забезпечення фіскальної безпеки держави. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (05 «Соціальні та поведінкові науки»). – Державний податковий університет, Міністерство фінансів України, – Ірпінь, 2023.

Дисертаційна робота присвячена комплексному теоретико-прикладному дослідженню регулювання трансфертного ціноутворення в процесі забезпечення фіскальної безпеки держави, особливостям такого регулювання в умовах російської агресії, зменшення доходів бюджету внаслідок економічного спаду на фоні підвищення витрат на ведення воєнних дій, підтримання інфраструктури.

Об'єктом дослідження є взаємовідносини між державою та суб'єктами трансфертного ціноутворення, що виникають в процесі забезпечення фіскальної безпеки держави, предметом – розробка і удосконалення теоретико-методичних засад регулювання трансфертного ціноутворення для забезпечення фіскальної безпеки держави.

Актуальність теми роботи впливає з того, що дослідження трансфертного ціноутворення є важливим для забезпечення справедливості та ефективності в торгівельних та економічних відносинах між Україною та Європейським Союзом, виконання міжнародних зобов'язань і забезпечення фіскальної безпеки держави.

Проблеми трансфертного ціноутворення в Україні в умовах конфлікту з росією виявляють свої особливості і впливають на фіскальну безпеку держави. Так, умови війни створюють складні умови для бізнесів та контролюючих органів, що може сприяти спробам маніпулювання цінами при обміні товарів і послуг, що може призвести до зменшення податкових надходжень в бюджет.

Важкість отримання коректних порівняльних даних для визначення ринкових цін може ускладнити оцінку правильності трансфертного ціноутворення та управління ризиками для фіскальної безпеки. Війна може спонукати українські компанії до зниження цін на експортовані товари та послуги для збільшення своїх прибутків за кордоном, що призведе до втрати податкових надходжень. Недостатня регулятивна база може створити труднощі в регулюванні та нагляді за трансфертним ціноутворенням в умовах війни, коли деякі регіони або компанії можуть вийти із-під контролю уряду, ускладнюючи відстеження незаконних дій.

Визначені теоретичні основи фіскальної безпеки в умовах трансфертного ціноутворення, які включають розробку та впровадження стратегій і політик, спрямованих на ефективний контроль держави над оподаткуванням транснаціональних корпорацій і використанням ними трансфертних цін для мінімізації податкових зобов'язань. Основні теоретичні принципи фіскальної безпеки в цьому контексті включають:

- прозорість і облік: необхідність повного і коректного обліку та звітування від транснаціональних корпорацій щодо їхньої діяльності, включаючи операції з переміщення матеріальних активів та об'єктів інтелектуальної власності;

- узгодженість з міжнародними стандартами: дотримання міжнародних стандартів і рекомендацій організацій, таких як ОЕСР, щодо регулювання трансфертного ціноутворення та обміну інформацією між країнами;

- удосконалення законодавства: створення законодавства, яке дозволяє здійснювати ефективний контроль і регулювання оподаткування трансфертних операцій та надання органам податкового контролю відповідних повноважень для впровадження цих політик;

- міжнародне співробітництво та обмін інформацією;

- перманентний моніторинг та аналіз трансфертних операцій.

Отримала подальший розвиток концепція фінансової безпеки, що визначена як стан фінансової стійкості та здатності держави до управління фінансами, а також забезпечення сталого розвитку та задоволення потреб суспільства. Фінансова безпека стає важливим аспектом економічної безпеки держави, оскільки вона впливає на стабільність фінансової системи, економічний розвиток та соціальний добробут.

Зазначено, що в сучасних умовах відсутнє загальновизнане визначення терміну «фінансова безпека». І хоча позиції дослідників різняться, існує важливий аспект, який може об'єднати ці різні підходи до визначення фінансової безпеки. Це стан системи, при якому вона залишається стійкою до різних фінансових загроз, та має здатність до самозбереження та розвитку.

Для обґрунтування та дослідження теоретико-методологічних засад фінансової безпеки розглянуті ключові аспекти цієї концепції, включаючи фінансову політику, фінансову стійкість, ефективність управління ресурсами, раціональну систему оподаткування, макроекономічну стабільність та соціальну справедливість.

Фінансова політика представляє собою спрямовану діяльність органів державної влади щодо забезпечення фінансової життєдіяльності держави. Це є одним із ключових інструментів, за допомогою якого влада може впливати на економіку країни, включаючи в себе прийняття рішень з питань збору податків, управління витратами, діяльність у сфері боргової політики та інші фінансові аспекти держави. Основною метою фінансової політики є забезпечення макроекономічної стабільності, регулювання економічного зростання, розподіл ресурсів і забезпечення надання публічних послуг.

Трансфертне ціноутворення – це система визначення вартості товарів та послуг, які продаються або передаються між внутрішніми підрозділами одного підприємства або між різними підприємствами, що належать до єдиного батьківського концерну чи групи компаній. Підходи до трансфертного ціноутворення можна узагальнити у два способи, орієнтуючись на їх використання: внутрішньофірмовий та внутрішньогруповий.

Трансфертні ціни не завжди відзначаються завищенням або зниженням щодо ринкових значень. Негативним може бути лише зловживання (маніпуляція) трансфертними цінами, оскільки саме це призводить до їхнього завищення або зниження.

Розглянуто фактори, які визначають вибір моделі трансфертного ціноутворення та методів узгодження умов контрольованої операції за принципом «витагнутої руки». Встановлено, що ці детермінанти включають фактори і обставини, які впливають на рішення підприємств щодо конкретного підходу до визначення цін на товари та послуги, що переміщуються між пов'язаними сторонами в міжнародній торгівлі.

Встановлено, що глобальні тенденції у протидії маніпулюванню трансфертними цінами в основному спрямовані на забезпечення більшої прозорості та ефективного контролю в цій сфері. Держави та міжнародні організації активно співпрацюють для вдосконалення правил та стандартів у цьому питанні. Зростає важливість обміну інформацією між державами, що дозволяє виявляти та уникати використання схем ухилення від оподаткування через трансфертні ціни. Механізми, такі як OECD/G20, BEPS та директиви Європейського Союзу, впроваджуються з метою удосконалення стандартів, які регулюють трансфертне ціноутворення.

Визначено ефективність податкового контролю як механізму запобігання податкових втрат. Податковий контроль є формою державного фінансового нагляду, спрямованого на гарантування дотримання податкового законодавства та правильності виконання податкових зобов'язань платниками зборів та податків. Цей механізм включає ряд заходів, спрямованих на виявлення, аналіз та усунення відхилень від податкових норм у їхній діяльності з метою мінімізації втрат бюджету та притягнення винних осіб до відповідальності.

Визначено, що модель оцінки реальних та потенційних податкових втрат в контексті трансфертних цін – це інструмент або методологія, спрямована на оцінку можливих втрат податків унаслідок маніпулювання трансфертними

цінами. Ця модель враховує різноманітні аспекти оподаткування, включаючи зміни у цінах та обсягах торгівлі між пов'язаними сторонами, що можуть призвести до недооцінки чи переоцінки активів, товарів чи послуг. Мета полягає в ідентифікації, аналізі та оцінці можливих втрат податків для уникнення таких практик та забезпечення справедливості й прозорості в оподаткуванні.

Алгоритм оцінки податкових втрат у контексті трансфертних цін включає наступні кроки:

- збір інформації: отримання даних про фінансові та трансакційні операції пов'язаних компаній, а також їх фінансові звіти;
- аналіз показників ризику трансфертного ціноутворення;
- розробку стратегій для мінімізації ризику;
- впровадження корекцій з метою попередження податкових втрат, включаючи внесення коригувань до трансфертних цін.

Ключові слова: економічна безпека, податки, трансферне ціноутворення, фіскальна політика, фіскальна безпека, податкова політика, адміністрування податків, податковий контроль, фіскальна ефективність, підозрілі фінансові операції, державний бюджет.

SUMMARY

Koryn I. S. Regulation of transfer pricing in the process of ensuring the fiscal security of the state. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in specialty 051 «Economics» (05 – «Social and Behavioral Sciences»). – State Tax University, Ministry of Finance of Ukraine, – Irpin, 2023.

The dissertation is devoted to a complex theoretical and applied research on the regulation of transfer pricing in the process of ensuring the fiscal security of the state. The peculiarities of such regulation in the conditions of Russian aggression, the reduction of budget revenues as a result of the economic recession are

considered. The economic downturn is taking place against the backdrop of increased costs for conducting military operations and maintaining infrastructure.

The object of the study is the relationship between the state and transfer pricing entities. These relations arise in the process of ensuring the fiscal security of the state. The subject of the work is the development and improvement of the theoretical and methodological principles of transfer pricing regulation to ensure the fiscal security of the state.

The relevance of the topic of the work stems from the fact that the study of transfer pricing is important for ensuring fairness and efficiency in trade and economic relations between Ukraine and the European Union. And also for Ukraine to fulfill its international obligations and ensure the fiscal security of the state.

The problems of transfer pricing in Ukraine in the context of the conflict with Russia reveal their peculiarities and affect the fiscal security of the state. The conditions of war create difficult conditions for businesses and regulatory authorities. This can contribute to attempts to manipulate prices during the exchange of goods and services and reduce tax revenues in the budget.

The difficulty of obtaining correct comparative data for determining market prices can make it difficult to assess the correctness of transfer pricing and risk management for fiscal security. The war may prompt Ukrainian companies to lower the prices of exported goods and services in order to increase their profits abroad, resulting in a loss of tax revenues. An insufficient regulatory framework can create difficulties in regulating and supervising transfer pricing in wartime when some regions or companies may escape government control. This makes it difficult to trace illegal activities.

The theoretical foundations of fiscal security in the conditions of transfer pricing are determined. They include the development and implementation of strategies and policies aimed at effective state control over the taxation of transnational corporations and their use of transfer pricing to minimize tax liabilities. The main theoretical principles of fiscal security in this context include:

- transparency and accounting. Full and correct accounting and reporting of transnational corporations regarding their activities is necessary. In particular, about operations on moving material assets and objects of intellectual property;

Fiscal policy represents the directed activity of state authorities to ensure the financial life of the state. It is one of the key tools with which the government can influence the country's economy. Fiscal policy includes decision-making on tax collection, expenditure management, activities in the field of debt policy and other financial aspects of the state. The main goal of fiscal policy is to ensure macroeconomic stability, regulate economic growth, allocate resources and ensure the provision of public services.

Transfer pricing is a system of determining the value of goods and services that are sold or transferred between internal divisions of one enterprise or between different enterprises belonging to a single parent concern or group of companies. Approaches to transfer pricing can be summarized in two ways, focusing on their use: intra-firm and intra-group.

Transfer prices are not always overstated or understated relative to market values. Only abuse (manipulation) of transfer prices can be negative, as this leads to their overestimation or underestimation.

Factors that determine the choice of a transfer pricing model and methods of agreeing the conditions of a controlled transaction based on the principle of "arm's length" are considered. It was established that these determinants include factors and circumstances that influence the decisions of enterprises regarding a specific approach to determining the prices of goods and services moving between related parties in international trade.

It has been established that global trends in combating transfer price manipulation are mainly aimed at ensuring greater transparency and effective control in this area. States and international organizations actively cooperate to improve rules and standards in this matter. The importance of the exchange of information between countries is increasing, which allows to detect and avoid the use of tax evasion schemes through transfer pricing. Mechanisms such as the

OECD/G20, BEPS and European Union directives are being implemented to improve the standards that govern transfer pricing.

The effectiveness of tax control as a mechanism for preventing tax losses is determined. Tax control is a form of state financial supervision aimed at compliance with tax legislation and the correctness of the fulfillment of tax obligations by fee and tax payers. This mechanism includes measures aimed at identifying, analyzing and eliminating deviations from tax norms in the activities of taxpayers with the aim of reducing budget losses and bringing guilty parties to justice.

It was determined that the model for assessing real and potential tax losses in the context of transfer pricing is a tool or methodology. It is aimed at assessing possible tax losses as a result of manipulation of transfer prices. This model takes into account various aspects of taxation. It includes changes in prices and volumes of trade between related parties that may lead to undervaluation or overvaluation of assets, goods or services. The goal is to identify, analyze and evaluate possible tax losses to avoid such practices and ensure fairness and transparency in taxation.

The algorithm for estimating tax losses in the context of transfer pricing includes the following steps:

- collection of information: obtaining data on financial and transactional operations of related companies, as well as their financial reports;
- analysis of transfer pricing risk indicators;
- development of strategies to minimize risk;
- introduction of corrections to prevent tax losses, including making adjustments to transfer prices.

Keywords: economic security, taxes, transfer pricing, fiscal policy, fiscal security, tax policy, tax administration, tax control, fiscal efficiency, suspicious financial transactions, state budget.